

יעקב ירושב אהלים

• הרב א. חפץ •

"הגאון רבי ישראל יעקב כהן זצ"ל, או 'ר' יענקל' כהן".

לרבים, השם אינו אומר דבר, אך כל צורכ שאך דרך ביובל השנים האחרונות בשערי בית המדרש דשיבת 'טעלז' אשר בקליבלנד, יגיב בהמיית רגש רוויית נוסטלגיה לזכרון האדירים של הגאון ר' יענקל' כהן, גאון הגאונים והמתמיד שבחבורה, ששקידתו העילאית בעמל התורה הייתה מושג ושם דבר בהיכל הישיבה דקליבלנד.

כבר בשנת תשי"א, בעודו כבן שנים עשרה שנה, התחיל ר' יענקל' את חוק לימודיו בישיבת טעלז, ומאותו יום ואילך לא יצא את שעריה כל ימיו. עוד משחר בחרותו שקע בעמל התורה בהתמדה ושקידה עילאית, ומאז כמשך כל ימיו עשה לילות כימים, כפשוטו ממש, בעמל התורה אשר בשעשויה היה הוגה תמיד.

תיכף לאחר כואו בכרית הנישואין, משנוכחה רעייתו הרבנית תבלחט"א שהתורה היא מושג חייו, וללא תענוג עמלה יאבדו חייו את טעמם, היא הניחה לו למלא את משאת ליבו הטהורה ולהישאר ספון בהיכל הישיבה לילות כימים. וכך קבע ר' יענקל' את ביתו בחצר היכל הישיבה הקדושה דקליבלנד, ולא יצא את שעריה אל ביתו אלא פעמיים בלבד באמצע השבוע, מלבד שבת קדש.

כוחו העצום של ר' יענקל' בליבון סוגיות חמורות, היה לשם דבר; הוא ניגש לכל סוגיא עם הילך מחשבה חדשני ומקורי, כמעין המתגבר, בלי לפסול שום צד וסכרא בלי ראייה. בתפקידו הרשמי כיהן ר' יענקל' אמנם 'רק' כמשגיח ונושא ונותן, אך השפעתו העצומה על לומדי טעלז נבעה מעצם מהותו, כאשר לומדי הישיבה זכו לספוג אל קרבם את אצילות הודו של השקדן הארי החי המנהל מלחמתה של תורה ובאהבתה ישנה תמיד.

לא פסיק פומיה מגידסא

הגאון רבי חיים מרדכי אוזבנד שליט"א, ראש ישיבת 'עטרת שלמה', מגיב ברגש למשמע שמו של ר' יענקל' זצ"ל: "אפשר לומר עליו מה שכמעט לא שייך לומר על ילוד אשה בדורנו: 'לא פסק פומיה מגידסא', כפשוטו ממש. כי פיו לא פסק מלימוד התורה במשך שבעים שנה! 'ר' יענקל' זצ"ל היה ספר תורה ממש. ומגיל בר המצוה ועד סוף ימיו".

על מנת לשבר קמעא את האוזן על מידת שקיעתו של ר' יענקל' בלימוד התורה, הגאון רבי חיים מרדכי אוזבנד מוסיף ואומר: "אם היו שואלים אותי מניין לו לר' יענקל', שראשי הישיבה בטלז הסתלקו לבית עולמם? לדעתי, התשובה היחידה היא מכיוון שהחלוציה שלהם יצאה

מהיכל הישיבה. ואלמלא כן, לא היה שומע על כך אלא לאחר זמן ארוך".

ומופלא הוא הדבר שרשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א העיד כן על ר' יענקל' במכתב שכתב עבור ספרו לפני כשנתיים, בחדש שבט תש"פ, שזור במטבעות לשון נדירות: "ספר 'שעשועי יעקב' להגאון הגדול זקן וירושב בישיבה בשקידה גדולה רבינו ר' יעקב כהן שליט"א משיבת טעלז בחו"ל, וניכר שנכתב מתוך יגיעה גדולה ובישרות בעומק העיון".

הגר"ח"מ אוזבנד שליט"א מוסיף ומספר: "ר' יענקל' היה אדם גדול מאד מאד. לדעתי, אין מי שיכול לספר שדיבר איתו 'דבר בטל' במשך שבעים השנים האחרונות, כי כולו היה רק תענוג שבתענוגים ושעשועים שבשעשועים בתורה. ר' יענקל' היה למדן ועמקן. הוא היה ישיביש"ר. כל כולו 'אהבת תורה!' ממשיך הגר"ח"מ אוזבנד כשעיניו זולגות דמעות: "שאלתי פעם את הרבנית שתבלחט"א האם עמה הוא כן דיבר 'דברים בטלים', והיא השיבה ואמרה: 'אל תדאג, איתי הוא כן דיבר, וגם סייע לי בבית, בזמנים שהוא נמצא, ואף דאג לסובכים אותו בחביבות עצומה'".

"ואגב", ממשיך הגר"ח"מ אוזבנד בדבריו הנרגשים, "בלילות שבת, שזה בוודאי אחד הימים שהוא היה מגיע הביתה, בשעה אחת בלילה הוא כבר ישב בבית הכנסת של המקום, ולמד עד שעת המנין הראשון בשעה שמונה בבוקר. שבע שעות ברציפות! וזה, בימות השבת, כאשר הגיע הביתה!..."

מתי יבוא מקרא לירי

כאשר אנו פונים לתלמידים ומבקשים לשמוע סיפורים ואנקדוטות אודות ר' יענקל', אנו מקבלים מכולם תשובה אחידה: "לא זכור לי מעולם שר' יענקל' דיבר איתי משהו שאינו מעניין הלימוד..."

מספר אחד התלמידים: "הייתי קרוב לר' יענקל' באופן מיוחד, אבל כשעברתי להתגורר בארה"ק, מטבע הדברים הקשר התרופף. והנה, כעבור כמה שנים שלא ראיתיו, פגשתי אותו כאן בארץ ישראל (כשנחתיו האחרונות נהג ר' יענקל' לנסוע עם רעייתו הרבנית תבלחט"א לשהות בתקופת